

Pedagogia Calandreta

«...Calandreta, amb los regents organitzats en còlas pedagogicas e en partenariat amb l'establiment APRENE, porgís una pedagogia que ten compte principalament, dins sa practica, dels trabalhs dels corrents pedagogics « tecnicas Freinet » e « Pedagogia Institucionala » e dels psicolingüistas sobre l'educacion bilingüa en immersion precòça.

Calandreta encoratja la mesa en plaça d'institucions dins las classas que balhan la paraula als dròlles, que los autonomizan, que regulan la vida dels grups, que dobrisson la classa cap a l'exterior.

La tòca es d'assegurar una continuitat de la mairala fins al licèu e de donar de sens als aprendissatges. Los establiments Calandreta desvolopan una pedagogia del subjècte actor dins un grop, adaptada tant al primièr coma al segond gra...»

(carta Calandreta, confederacion Calandreta, 2005)

Lo darrièr congrès faguèt aparéisser lo besonh d'esclairir lo principi fondator de l'accion de Calandreta : «s'associar per faire escòla». Son plan de parents d'escolans, d'ensenhaires, e de mainatges que fan viure lo projècte educatiu de Calandreta dins cada establiment.

Las Calandretas son pluralas, los actors agisson de cotria, dins de luòcs identificats que s'apièjan suls quatre principis de la Pedagogia Institucionala : luòcs, limits, leis, lengatge.

Los dròlles experimentan en classa lo rapòrt a la lei, la participacion activa als luòcs de decisions, la plaça de la paraula.

Transpausar aquesta cultura a la vida de l'associacion gestionària es una necessitat.

Dins cada escòla, lo conselh de regents baileja la mesa en òbra del projècte educatiu. Còordona, desvolopa e balha vam a las tecnicas nascudas de las formacions e de las recèrcas d'APRENE, institut de formacion de Calandreta. Lo cap d'establiment, responsable de l'aplicacion de las decisions del conselh de regents, velha a la qualitat pedagogica de l'establiment.

Los regents decidisson en còla, d'un biais cooperatiu, de las grandas linhas de l'accion educativa de l'escòla. Lo limit de la libertat pedagogica de cada ensenheire es la coeréncia de son accion amb la Carta Calandreta.

Lo conselh de regents pren en compte los eventuals vejaires del conselh d'administracion de l'associacion de gestion de l'escòla onte lo cap d'establiment es membre de dreit. Lo conselh demòra fin finala mèstre d'òbra de las orientacions pedagogicas, en ligam amb APRENE.

Dins l'escòla Calandreta, lo debat pòt menar a de conflictes mas es

indispensable per bastir una cultura comuna als ensenaires e a la còla associativa.

Conéisser son ròtle dins la comunautat educativa Calandreta, es conéisser sos limits d'accion e d'intervencion quina que siá sa plaça : regent, ajuda-mairala, emplegat, associatiu, calandron o parent.

En far viure lo contengut de la carta de Calandreta, lo conselh de regents trapa sa legitimitat alentorn de cinc principis :

- 1 Sortir del monolingüisme
- 2 Esvelhar al plurilingüisme
- 3 Aculhir la lenga del subjècte
- 4 Malhar amb l'environa
- 5 Aprene

1 Sortir del monolingüisme

Calandreta causiguèt l'immersion aboriva. Lo concèpte es pas novèl, mas Calandreta l'illustrèt en s'apiejar mai que mai sus las recèrcas de Jean Petit¹. L'anar-tornar regular entre lo mond de la classa e lo de las sciéncias faguèt espelir una vertadièra pedagogia de l'immersion e lo desvolopament d'estrategias eficaças per l'ensenhament en occitan (contrastivitat mesurada, estatut de l'error, exposicion intensiva e continua a la lenga...)

En 40 ans, Calandreta, a través de l'establiment superior occitan APRENE, assegurèt la transicion d'una escòla experimentala militanta a una escòla expèrta, una escòla de l'exigéncia.

Dins una societat ont l'Estat ignòra las lengas regionalas, causir l'immersion en occitan es s'enriquir d'una cultura en movement, crusòl d'una civilisacion portaira d'avenidor.

« Al secors, soi monolingüe e francofòne ! »

Joan Petit

1

Lo professor Joan [Petit](#) (1929-2003) foguèt un companhon de rota de las escòlas Calandreta. De 1996 a 2002, ensenhèt a l'establiment APRENE. Nascut en 1929 a Bordèus, professor agregat d'allemand, s'engagèt d'ora dins son percors dins la formacion de mètres e la reflexion didactica. Director del Centre de Linguistica Aplicada de Besançon, foguèt puèi nomenat Professor a l'Universitat de Reims en 1980 e dirigiguèt lo Despartament d'allemand.

2 Esvelhar al plurilingüisme

«Se, per comparason del francés e del lengadocian, o del provençal, los enfants del pòble, dins lo Miègjorn de França tot, aprenián a retrobar lo meteís mot jós doas formas un pauc diferentas, aurián lèu en man la clau que lor dobririá, sens granda pena, l'italian, lo catalan, l'espanhòl, lo portugués...»

Joan Jaurés

La dimension visionària de la pensada de Jaurès, qu'es evident, deu pas amagar que sorgís d'un viscut personal.

Jaurès verificuèt a la debuta del sègle XX una capacitat comuna a totes los que parlavan l'occitan. Aquesta capacitat viscuda foguèt pas espleitada per l'Educacion Nacionala.

En 1984, al congrès de Montalhon, regents e associatius descobriguèron un tèxt de Tilbert Stegman² que dubriguèt la via cap a l'invencion e la practica pedagogica de Familhas de Lengas³. Lo plurilingüisme que metèm en òbra dins las Calandretas es pas una juxtaposicion d'aprendissatges de lengas. Estudiam, esepissam las lengas, las comparam per ne descobrir las particularitats, las règlas. Las comprenèm amassa per las aprener melhor, per aprener a las aprener !

Aquel biais agusa per cadun e pel grop un agach novèl sul mond, activa una curiositat cap a totes las lengas, estructura e desvolopa la nocion d'alteritat.

Lo programa Familhas de lengas teís una cultura comuna de classa e encoratja cadun a se bastir pauc a pauc liurament son camin de lengas, sas *piadas de lenga* (biografia lengatjièra evolutiva e intima de cadun). Lo desconegut es pas mai viscut coma dangierós mas coma curiós e interessant.

A través la descobèrta de las lengas, los escolans e los adultes se dobrisson a d'autres culturas. L'occitan es al còr de las lengas romanicas, e ven naturalament la lenga vertebrala de las activitats Familhas de lengas.

2

Tilbert Didac Stegmann (1941), experimentèt a partir de las annadas 1980 l'ensenhament simultanèu de familhas de lengas a l'universitat de Francfort. En 1994, animèt l'estagi fondator «qual ten las lengas ten las claus» a Pau e participèt al collòqui Latinitats a Besièrs en 2000.

3 es un programa pedagogic global d'esvelh a las lengas e de comparasons de lengas

3 Aculhir la lenga del subjècte

« Las Calandretas son pas d' escòlas bilingüas, mas trilingüas: parlan occitan, francés, mas tanben e sustot la lenga del subjècte. Se tenètz pas compte del subjècte en l'enfant, li aprenètz pas a parlar en occitan, li aprenètz a se calar en occitan... »

Renat Laffitte⁴

La classa Calandreta es una classa cooperativa. De mercé als 4L de la Pedagogia Institucionala (luòc, limit, lei, lengatge), adultes e mainatges s'organizan per produsir. Mas la vida cooperativa del grop atuda pas l'irreductibla singularitat de cada mainatge. La diversitat dels estatuts fa espelir las capacitats de cadun, e de la confrontacion pacifica naís la creativitat. La pedagogia, la centram sul grandir. Aquò val pel comportament e pels aprendissatges. Sonham lo mitan per que venga lo mai educatiu possible.

4

Renat Laffitte : institutor, pedagòga, companhon de rota de las Calandretas, publiquèt tres obratges essencials de pedagogia institucionala e acompanhèt la naissença e lo desenvolopament de l'establiment APRENE

4 Malhar amb l'environment

La lenga d'usatge a l'escòla Calandreta es l'occitan. Es la lenga d'un territòri e d'una cultura millenària. Los aprendissatges son ancorats dins l'environment dels enfants. Anar veire, sortir de la classa, partir en viatge o en classa verda, correspondre, son d'indispensables per far viure als enfants e als adultes de l'escòla l'experiéncia de l'alteritat e de la dobèrtura.

L'endefòra comença aici : saupre d'ont venèm, o causir ont volèm èsser, es activar la coneissença e la reconeissença del Patrimòni Cultural Immaterial.

**"Es a partir de l'ultralocal que tocam
l'universal"**

Salvador Dalí (apuèi Montaigne)

5 Aprene

Las tecnicas Freinet : tèxte liure, jornal escolar, correspondéncia, mestièrs... e las institucions de la pedagogia institucionala : cenchas, conselh, qué de nòu, còlas de trabalh... estructuran la cooperacion.

Los mainatges son actors de lors aprendissatges. Lo saber ven del rencontre, pòt èsser partejat, co-bastit mercé a de produccions socialisablas. La Pedagogia Institucionala es «una escòla del coratge» ont los enfants s'aprenon de legir, escriure, comptar e venir ciutadans en viure l'alteritat, la responsabilitat e la libertat. Lo grop buta cadun a s'acomplir e a se despassar.

**Degun (trans)forma pas l'autre.
Degun se (trans)forma pas sol.
Es ensemble que nos (trans)formam.**

Paolo Freire